

YAPON TILIDAGI MODALLIKNI IFODALOVCHI BIRLIKLAR

Botirov Husan Olim o'g'li

O'zDJTU magistranti

Annotatsiya. Maqolada dalillik semantikasini ko'rsatadigan ehtimollik ma'nosiga ega bo'lgan yapon qo'shimchalari guruhi tahlil qilinadi. Ushbu masala bo'yicha adabiyotlarni ko'rib chiqish, shuningdek, korpusning yangi jalb qilingan ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, bu leksemalar guruhini nafaqat ehtimollik darajasi, balki kognitiv jarayonlar parametrlari bo'yicha ham semantik maydon sifatida tashkil qilish mumkin. Foydalanishning pragmatik parametrlariga, xususan, ma'ruzachining pozitsiyasiga (mas'ul, bosim), odoq-axloq qoidalaridan foydalanish imkoniyatiga ko'ra qo'shimcha farqlash mumkin.

Kalit so'zlar: yapon tili, qo'shimchalar, modallik, tasdiq va inkor kategoriyalari, ehtimollik.

Abstract. The article analyzes a group of Japanese adverbs with a probabilistic meaning that show evidential semantics. A review of the literature on this issue, as well as the newly recruited data of the corpus, shows that this group of lexemes can be organized as a semantic field not only by the level of probability, but also by the parameters of cognitive processes. An additional distinction can be made according to the pragmatic parameters of use, in particular, the position of the speaker (responsible, pressure), the possibility of using etiquette.

Key words: Japanese language, adverbs, modality, affirmative and negative categories, probability.

KIRISH

Modal qo'shimchanning gap ma'nosiga qo'shgan hissasini ajratib olish nihoyatda qiyinligi ta'kidlangan va hech bo'lmaganda didaktik maqsadlarda turg'un birikmalarni ko'rib chiqish bilan cheklanib qolish taklif qilingan. Ushbu yondashuvning nochorligi tasnifning kengayishi bo'lib, unda kombinatsiyalarning barcha holatlarini ajratib ko'rsatish va tushuntirish kerak. Ushbu ishda, boshqa narsalar qatorida, zamonaviy yapon tilining ochiq korpusi ma'lumotlaridan foydalanib, keyingi yo'nalishda oldinga siljish maqsad qilingan.

Eng yaxshi tasniflardan birida ehtimollik modal qo‘shimchalari taklif ishonchliligining kamayishi tartibida to‘rt guruhga bo‘linadi (1- kitto, kanarazu, zettai-ni; 2- tabun, osoraku, ookata, taigai, sazo; 3- doomo . , dooyara, yohodo; 4 – aruiva, mosikasuruto, hyottosuruto).

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Ushbu tamoyil muallifning o‘zi tomonidan ishlab chiqilgan, ammo korpus tadqiqotlari ma’lumotlari ko‘rsatganidek, har xil turdagi modal tugashlar bilan mosligidan kelib chiqadiki, guruhlar o‘rtasidagi farqlar nafaqat miqdoriy, ya’ni skalyar qiymat bilan bog‘liq.

Bu tezis boshqa tadqiqotlar natijalari bilan ham tasdiqlangan, bunda modal qo‘shimchalardan foydalanishda farazning kelib chiqishining turlicha tabiati haqida muhim fikr bildirilgan. Xususan, uchinchi guruh taxmin so‘zlovchining voqelik bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri aloqasidan kelib chiqqan holda qo‘llaniladi.

Qolgan guruhlarda taxmin voqelik ma’lumotlari bilan aloqa qilmasdan, gnozemik bilimlardan shakllanadi. Ko‘rsatilgan guruhlar uchun nomenklatura alohida izohni talab qiladi. Ingliz tilidagi bir asarda modal sonlar turlaridan olingan va terminologiyasiga qisman mos keladigan 1 - zarurat, 2 - kutish, 3 - taxmin, 4 - imkoniyat atamalaridan foydalaniladi. Yapon muallifining asarida: Biz "ishonch" haqida gapiramiz (ma’ruzachining psixologik holatiga ishora sifatida muhim bo‘lgan ehtimollik emas, ya’ni so‘zlovchining fikriga bog‘liq bo‘lmagan uning ob’ektiv qiymati emas, balki ehtimolning sub’ektiv ko‘rinishidir”.

NATIJA VA MUHOKAMALAR

Dooyara, doomo, yohodo va nanka (nandaka, nantonaku) daliliy semantikasi bo‘lgan qo‘shimchalarni ko‘rib chiqamiz. Birinchi ikkitasida batafsil ko‘rib chiqiladi, bunda ularning orasidagi farq shundan iboratki, dooyara holatida gapda urg‘u so‘zlovchining sezgi ma’lumotlaridan mustaqil xulosa chiqarishiga, doomo bilan esa voqelik bilan ziddiyatga qaratiladi. Bu dalillik ko‘rsatkichlari bilan turli xil muvofiqlik bilan tasdiqlanadi: muallifning fikriga ko‘ra, birinchi qo‘shimcha uchun ma’ruzachining hissiy ma’lumotlardan xulosa chiqarishini ko‘rsatadigan rashii bilan birikmalar nisbatan keng tarqalgan, ikkinchisi uchun - "hisobot" bilan (faqat ularning to‘liq emasligini ko‘rsatib) yoo (da).

Biz keltirgan ma’lumotlar ushbu fikrlarni yanada rivojlantirish imkonini beradi. Avvalo, taklifning mohiyatiga ko‘ra bayonotlarni tashqi dunyo hodisalari (keyinchalik tasdiqlanishi mumkin bo‘lgan to‘liq bo‘lmagan ma’lumotlarga

ruxsat berish), hukmlar (aniq sabablarga ko'ra, ularni tekshirish) haqida gapiradiganlarga bo'lish foydalidir.

Umidlar katta edi, shuning uchun murabbiy bir necha so'z aytdi urish haqida, so'ng to'ng'illadi: "Xo'sh, men o'n marta g'alaba qozondim ... Lekin siz uni hali usta deb atay olmasiz" (Hokkaydo Shimbun, 08/4/2001).

Shokoga cheksiz bo'ysuning va hech narsa qilmang - bu, xudojo'y, noloyiq odamlar, a yoki nima ? (H. Tanaka «Taqvim», 1992 yil). Berilgan misollarda doomo bilan gaplarning shunday xususiyati borki, taklifni salbiy baholangan kontekstlarda qo'llanadi. Biroq, yuqoridagi misollarda biz ma'ruzachining qo'shimcha qo'shadigan taklifga (mos ravishda, sportchini hali ham usta deb atash mumkinligi, bemorning to'g'ri yurishi yoki tasvirlangan xatti-harakati) haqidagi rad etilgan fikrlarini ko'rmadik. insonga loyiq deb hisoblanishi mumkin). Aksincha, ular salbiy baho bilan boshqacha munosabatda bo'lishadi: ma'ruzachi o'zlarining salbiy baholarining suhbatdoshga ta'sirini yumshatish usuli sifatida dalillik ifodalariga murojaat qiladi[3]. Ko'rinib turibdiki, o'ylab ko'ring: ular mavjud to'liq bo'lmagan ma'lumotlarga asoslanib, hatto hammasini hisobga olgan holda, afsuski, bunday hukmga kelish mumkin, deyishadi. Shu bilan birga, asosan ishontirish vazifasini bajaradigan grammatik sonlar bilan tuzilgan modal qo'shimcha so'zlovchining intellektual harakatlarining borishi haqida o'ziga xos "hisobot" ni "o'z zimmasiga oladi": mavjud ma'lumotlarning butun majmuasi ko'rib chiqildi, va xulosa, garchi u ma'ruzachining umidlari va xohishlariga mos kelmasa ham, - mumkin bo'lgan eng ishonchli.

Insonning asosiy huquqlari konstitutsiya bilan kafolatlangan. Va bu eng muhim huquqlar bilan bog'liq holda, hokimiyat tomonidan biron bir narsani o'zboshimchalik bilan talqin qilishga urinishlar kuzatila boshlandi ("Ryukyu Simpo" qarashi , 10/17/2005 y.)...men kontrabasda ham o'ynashim mumkin. Xo'sh, biz harakat qildik. Va negadir men bu tuyg'uni ushlay olmayman - intonatsiya boshqa ijrochilarga o'tganda qanday bo'ladi (Asahi gazetasi, 23.07.2002) uxla, men tinchlanmayman, deyishadi. Bu aniq emas! ("Hokkaydo Shimbun" gazetasi, 09/17/2003), qarang. Bu tenglamalarni hisoblash haqida edi, lekin men fizika haqida biror narsani his qilmadim (S. Asanaga, koll . 1992 yil keltirilgan). Shu bilan birga, yumshatuvchi sifatida, to'siq to'liq bo'lmagan ma'lumotlar asosida hukm qilingan yorliq vazifasini bajaradi. Xuddi shu yo'nalishda sahna fe'li ki-ga suru = paydo bo'lib, tayanchni ramkaga soladi. Qandaydir ta'sirchanlikdan xoli bo'lmagan bunday pozitsiya ma'ruzachi uchun

mas'uliyatdan xalos bo'lishi kerak bo'lgan kontekstda foydali bo'ladi. Gapirayotgan paytda u xulosaga qat'iy, to'g'ridan-to'g'ri qadam tashlayotganga o'xshaydi. Biroq, bu majburiy intellektual harakat bo'lib, ixtiyoriy qaror haqiqatda nima sodir bo'layotganini tushunishga urinishlarni to'xtatganda, unga hech qanday yengillik yoki zavq keltirmaydi, qarang. omoiitaru fe'liga e'tibor bering = oxirida o'ylab ko'ring, o'ylab ko'ring:

Biz bu hiylani uzr so'rashda, o'z noto'g'ri harakatlarimizni tan olishda topamiz: Kechirasiz, lekin sizning chiqishingiz bekor qilingandek edi ! (R. Aoyama "Haqiqiy detektivning yangi sarguzashtlari" 2004 yil). // Men "Eitaibashi" nomi ostida paydo bo'lmaganligini yozdim, lekin bu mening xatom bo'lganga o'xshaydi (C. Kusamori "Eitaibashi ko'prigi Nagai Ka fu ishida" 2004).

Men bu saytda sotuvchini xafa qilmadim . To'lov to'g'risidagi bildirishnoma bilan bir qatorda, men yozaman: "Tovar qachon kelishini bilmoqchi edim, lekin xabar uchun minnatdor bo'lardim". Va ular menga javob berishdi: "Biz har doim ko'rsatmalarsiz ham jo'natish haqida xabar beramiz" (Yahoo veb-saytining elektron auksioni, 2004-yil). Bunday kontekstda dooyara nazeka va nandaka iboralariga yaqinlashadi, shuningdek, tasvirlangan hodisaning sabablarining noaniqligi bilan bog'liq.

Biroq, nazekaning tasdig'ida to'liq ma'lumotning yo'qligi va so'zlovchi o'z savoliga javobni bilishga "qarshilik qilmasligi" haqiqati bor, shuning uchun bu ma'noda biz buni dalil semantikasining qo'shimchasi sifatida gapira olmaymiz. O'z navbatida, nandakaning jumlaning ma'nosiga qo'shgan hissasi hukm qilish yoki baholash uchun asoslar haqida noaniqlikdan iborat, qarang. Dooyara uchun bu jihat - to'liq ma'lumotga ega bo'lmaslik - taxminni nazarda tutsa, bu "qo'lda" bilimning etarli emasligiga qaramay, xulosa chiqarishga tayyorlikdir. Bunday strategiyaning muvaffaqiyat darajasini yakuniy baholash uchun ko'proq empirik tadqiqotlar talab qilinishi mumkin. Sof dastlabki rejada aytish mumkinki, qabul qiluvchiga bu juda qo'pol, qo'pol bo'lib tuyulishi mumkin.

Aksincha, aldash adresatni ishontirishga emas, balki e'tiroz bildirish imkoniyatini bostirishga, unga o'z xohish-irodasini yuklashga, ataylab etarlicha ishonchli ma'lumotlarga, qandaydir taxminlarga asoslangan. Bundan tashqari, agar biz ushbu og'zaki xatti-harakatni dooyara qo'llanilishining boshqa holatlariga ekstrapolyatsiya qilsak, nima uchun bu qo'shimchanning (axborot beruvchining ma'lumotlari) "erkak", qat'iy bosimli aloqa usuli bilan bog'liqligi aniq bo'ladi.

Va bu rashidan foydalanish bilan bog‘liq - umuman olganda, eng “ahamiyatsiz”, lekin ayni paytda dalil iboralardan tasdiqlovchi ma’noda kuchli. Ham doomo, ham dooyara kontekstlarning yana bir turidan foydalanishga imkon beradi, odatda dalillarning umumiy guruhida ko‘rib chiqiladi - uchinchi kommunikatorning ma’lumotlariga havola.

O‘tkazilgan ma’lumotlarning konteksti faqat ushbu ikkita qo‘shimchaga ruxsat beradi. Yohododan foydalanish kontekstlarining o‘ziga xos xususiyati taklif predikatining sifat va baholash xususiyatidir. Uning qiymati o‘lchovli xususiyatning yuqori darajasi bilan cheklangan. Bunday holda, taxmin to‘g‘ridan-to‘g‘ri olingan ma’lumotlar asosida, mavjud g‘oyalar bilan taqqoslangan holda amalga oshiriladi va bayonot umuman olganda, hozirgi yoki o‘tmishdagi holatni sharhlash, qayta qurish maqomini oladi. So‘zlovchining gapning to‘g‘riligiga ishonchi yuqori ekanligini grammatik tartibga solish, jumladan aqliy harakat fe‘llari (omowareru = o‘ylay olasiz, to shika omoenai = boshqacha o‘ylay olmaysiz), mirativ (yo‘q da), so‘z birikmalari bilan yakunlanishi dalolat beradi.

Ma’ruzachining munosabati, umidlari bilan nomuvofiqlik Tovuuq = g‘ayritabiiy, okashii = g‘alati, darashinai = beparvo, atama-ga yowai = soqov va boshqalar kabi bir qator baholash xususiyatlari bilan. faqat ikkita modal qo‘shimcha mumkin - doomo va nanka. Biroq, ularning rollari tubdan farq qiladi. Agar biz kontseptual apparatga murojaat qilsak, E.S. Yakovlev, farqlarni quyidagilarga qisqartirish mumkin.

XULOSA

Boshqacha qilib aytadigan bo‘lsak, agar doomo bilan u nomukammal ma’lumotlarga asoslangan bo‘lsa ham, o‘z hukmining dolzarbligiga maksimal darajada ishonch hosil qilsa, dooyarada u dalillarni qidirishni to‘xtatadi va oraliq xulosani, garchi nomukammal bo‘lsa ham, "surishga" harakat qiladi, nankada u. aytadi va voqelik ma’lumotlarini to‘liq va vijdonan tahlil qilishga o‘tmaydi, ularni sezgiga asoslangan "kvazi-talqin" bilan almashtiradi. To‘g‘ri, rus tilining materialida bu mezon nutqni boshqacha tarzda ajratish zaruratini keltirib chiqaradi, bunda ishonchli bilim, go‘yo g‘ayritabiiy kuchlarga topshirilgan nutqning kichik sinfini ta’kidlaydi, qarang. Xudo biladi - bunday "kamtarlik" ning yapon analoglarida biz hech qaerda ko‘rmaymiz. Ammo yuqorida tavsiflangan qo‘shimchalar kiritilishining pragmatik ta’siri bilan taqqoslaganda, bu holda injiqlik, beparvolik taassurotlari paydo bo‘ladi. Biroq, suhbatdoshni haddan tashqari

aniq mulohazalar, asosli iboralar bilan ovora qilmaydigan aynan shu pozitsiya yoshlar submadaniyatida talabga ega bo'lib, narsalarni qadrlaydigan va ularga oson munosabatda bo'lishni rivojlantiradi. Bizning materialimiz ham, boshqa tadqiqotlar ma'lumotlari ham qo'shimchalar guruhidagi diaxronik o'zgarishlarda aynan pragmatik omillar asosiy rol o'ynashini ko'rsatadi.

Adabiyotlar:

1. Alpatov V.M., Arkadiev P.M., Podlesskaya V.I. Yapon tilining nazariy grammatikasi: 2008.
2. Yapon tilini o'qitish ishlari, Intern markazi, Tsukuba universiteti). - 2006. - No 21. - S. 1-18.
3. Mori, yapon tili ("3-son. Modallik. Tokio, Ivanami). - 2000.
4. (Sugimura H. Zamonaviy yapon tilida ehtimollik ma'nosiga ega modal qo'shimchalarni o'rganish. Tokio: Xitsuji shobo) . - 2009. - 189 b.
5. Erjavec I., Bekes A., Nishima K. Yapon tili korpusidagi qo'shimchalar va gap yakuniy modallik shakllari o'rtasidagi masofaviy birikmalar. Tokio 2008 yil.